

DRŽAVNA SODIŠČA

V skladu s *poljsko ustavo (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej)* ima vsakdo pravico do poštenega in javnega sojenja brez nepotrebnega odlašanja pred pristojnim, nepristranskim in neodvisnim sodiščem. To pomeni, da se lahko vsak spor v zvezi z uresničevanjem pravic in svoboščin, zagotovljenih z nacionalnim pravom, predloži nacionalnim sodiščem. O zadevah s področja civilnega, družinskega in mladoletniškega prava, delovnega prava, prava socialne varnosti, gospodarskega in stečajnega prava ter kazenskih zadevah in zadevah o izvrševanju kazni odločajo redna sodišča. Upravna sodišča izvajajo nadzor nad zakonitostjo delovanja organov. Vojaška sodišča izvršujejo sodno oblast v poljskih oboroženih silah v obsegu, določenem z zakoni parlamenta, v primerih, predvidenih v zakonih parlamenta, pa tudi v zvezi z osebami, ki niso del poljskih oboroženih sil.

Redna, upravna in vojaška sodišča delujejo po načelu dvostopenjskega postopka, v skladu s katerim se lahko stranka, ki ni zadovoljna z odločitvijo sodišča, zoper to pritoži pri višjem sodišču.

Poleg tega ima v skladu s poljsko ustavo vsak, čigar ustavne pravice ali svoboščine so bile kršene, pravico do vložitve ustavne pritožbe pri ustavnem sodišču (*Trybunał Konstytucyjny*). Tako pritožbo lahko vloži samo odvetnik (*adwokat*) ali pravni svetovalec (*radca prawny*) (izjeme veljajo za sodnike (*sędziowie*), tožilce (*prokuratorzy*), odvetnike (*adwokaci*), pravne svetovalce (*radcowie prawni*), notarje (*notariusze*) ali profesorje ali doktorje prava, ki se zastopajo sami), zanj pa ni treba plačati sodne takse. Pritožbe se lahko nanašajo na normativni akt, na podlagi katerega je sodišče ali javni organ izdal dokončno odločbo o pravicah, svoboščinah ali dolžnostih, določenih v ustavi.

DRŽAVNE INSTITUCIJE ZA VARSTVO ČLOVEKOVIH PRAVIC**Varuh človekovih pravic (*Rzecznik Praw Obywatelskich*)**

Naslov: Aleja Solidarności 77, 00-090 Varšava

Naloga varuha človekovih pravic je varovati človekove in državljanske pravice in svoboščine, določene v ustavi in drugih normativnih aktih.

Vsakdo ima pravico zaprositi varuha človekovih pravic za pomoč pri varstvu svojih pravic ali svoboščin, ki so jih kršili organi.

Prošnje, vložene pri varuhu človekovih pravic, so brezplačne.

Varuh človekovih pravic lahko po pregledu prošnje:

prevzame zadevo;

navede pravna sredstva, ki so na voljo vložniku;

zadevo posreduje pristojnemu organu;

zavrne prevzem zadeve.

Kadar varuh človekovih pravic prevzame zadevo, lahko:

sam opravi preiskavo;

od pristojnih organov zahteva, naj preučijo zadevo ali njen del;

zaproši Sejm (spodnji dom poljskega parlamenta), naj vrhovnemu revizijskemu uradu (*Najwyższa Izba Kontroli*) naroči revizijo zaradi preiskave posamezne zadeve ali njenega dela.

Varuh človekovih pravic ima pri izvajanju postopka pravico, da:

vsako zadevo preveri na kraju samem (tudi brez predhodnega obvestila);

zahteva pojasnila in predložitev dokumentov v vsaki zadevi, ki so jo vodili zadevni organi;

zahteva informacije o poteku zadeve, ki jo vodijo sodišča, tožilstvo in drugi organi kazenskega pregona, ter zahteva, naj se po končanem postopku in izdaji odločbe dokumentacija predloži v pregled uradu varuha človekovih pravic;

naroči izvedenska in druga mnenja.

Varuh človekovih pravic lahko po preučitvi zadeve:

vložniku pojasni, da pravice in svoboščine niso bile kršene;

pozove organ, organizacijo ali institucijo, za katero je bilo ugotovljeno, da je s svojim ravnanjem kršila pravice in svoboščine, naj odpravi zadevno kršitev, ter nato spremlja izvajanje priporočil;

zahteva, naj organ, ki nadzoruje zadevni organ, uporabi ukrepe, določene z zakonom;

zahteva začetek postopka in sodeluje v morebitnih civilnih postopkih v teku;

zahteva, naj pristojni tožilec začne predhodni postopek v primerih kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti;

zahteva začetek upravnega postopka, vloži pritožbo pri upravnem sodišču in sodeluje v tem postopku;

vloži predlog za naložitev kazni in tudi predlog za razveljavitev pravnomočne odločbe v zadevah v zvezi s prekrški;

vloži tožbo ali kasacijsko pritožbo zoper pravnomočno odločbo.

Če varuh človekovih pravic meni, da je treba spremeniti ali sprejeti zakonodajni akt o pravicah in svoboščinah, lahko v zvezi s tem vloži zahtevo pri pristojnih organih.

SPECIALIZIRANI ORGANI ZA VARSTVO ČLOVEKOVIH PRAVIC**Varuh otrokovih pravic (*Rzecznik Praw Dziecka*)**

Naslov: ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Varšava

Varuh otrokovih pravic si prizadeva za varstvo pravic otrok, med drugim:

pravice do življenja in zdravstvenega varstva;

pravice do vzgoje v družini;

pravice do dostojnih življenjskih razmer;

pravice do izobraževanja;

pravic invalidnih otrok;

pravice do zaščite otrok pred vsemi oblikami nasilja, krutosti, izkoriščanja, demoralizacije, zanemarjanja in drugih oblik slabega ravnanja.

Vsakdo ima pravico zaprositi varuha otrokovih pravic za pomoč pri varstvu otrokovih pravic ali interesov.

Prošnje, vložene pri varuhu otrokovih pravic, so brezplačne.

Varuh otrokovih pravic lahko pri izvajanju postopka:

vsako zadevo preveri na kraju samem (tudi brez predhodnega obvestila);

od zadevnih organov zahteva, naj zagotovijo pojasnila ali informacije ali predložijo dokumentacijo;

naroči izvedenska in druga mnenja.

Varuh otrokovih pravic lahko po preučitvi zadeve:

od pristojnih organov zahteva, naj ukrepajo v otrokovo korist;

zahteva disciplinski ukrep ali disciplinske sankcije, če se ugotovi, da je zadevni organ kršil otrokove pravice ali interese;

sodeluje v postopkih pred ustavnim sodiščem, ki so se začeli na zahtevo varuha ali na podlagi ustavne pritožbe, ki se nanaša na otrokove pravice;

vлага predloge pri vrhovnem sodišču (*Sąd Najwyższy*) za odpravo razlik pri razlagi pravnih predpisov, ki se nanašajo na otrokove pravice;

vloži tožbo ali kasacijsko pritožbo;

zahteva začetek postopka in sodeluje v morebitnih civilnih postopkih v teku;

sodeluje v postopkih, v katere so vključeni mladoletniki;

zahteva, naj pristojni tožilec začne predhodni postopek v primerih kaznivih dejanj;

zahteva začetek upravnega postopka, vloži pritožbo pri upravnem sodišču in sodeluje v tem postopku;

vloži predlog za naložitev kazni v zadevah v zvezi s prekrški.

Če varuh otrokovih pravic meni, da je treba spremeniti ali sprejeti zakonodajni akt o otrokovih pravicah, lahko v zvezi s tem vloži zahtevo pri pristojnih organih.

Varuh pacientovih pravic (*Rzecznik Praw Pacjentah*)

Naslov: ul. Młynarska 46, 01-171 Varšava

Varuh pacientovih pravic je pristojni organ za varstvo pravic pacientov.

Vsakdo ima pravico zaprositi varuha pacientovih pravic za pomoč v primeru kršitve pacientovih pravic.

Prošnje, vložene pri varuhu pacientovih pravic, so brezplačne.

Varuh pacientovih pravic lahko po pregledu prošnje:

prevzame zadevo;

navede pravna sredstva, ki so na voljo vložniku;

zadevo posreduje pristojnemu organu;

zavrne prevzem zadeve.

Kadar varuh pacientovih pravic prevzame zadevo, lahko:

sam opravi preiskavo;

od pristojnih organov zahteva, naj preučijo zadevo ali njen del.

Varuh pacientovih pravic ima pri izvajanju postopka pravico, da:

vsako zadevo preveri na kraju samem (tudi brez predhodnega obvestila);

zahteva pojasnila in predložitev dokumentov v vsaki zadevi, ki so jo vodili zadevni organi;

zahteva informacije o poteku zadeve, ki jo vodijo sodišča, tožilstvo in drugi organi kazenskega pregona, ter zahteva, naj se po končanem postopku in izdaji

odločbe dokumentacija predloži v pregled uradu varuha pacientovih pravic;

naroči izvedenska in druga mnenja.

Varuh pacientovih pravic lahko po preučitvi zadeve:

vložniku pojasni, da pacientove pravice niso bile kršene;

pozove organ, organizacijo ali institucijo, za katero je bilo ugotovljeno, da je s svojim ravnanjem kršila pacientove pravice, naj odpravi zadevno kršitev;

zahteva, naj organ, ki nadzoruje zgoraj navedeni organ, uporabi ukrepe, določene z zakonom;

zahteva začetek postopka in sodeluje v morebitnih civilnih postopkih v teku.

Če varuh pacientovih pravic meni, da je treba spremeniti ali sprejeti zakonodajni akt o pacientovih pravicah, lahko v zvezi s tem vloži zahtevo pri pristojnih organih.

Generalni inšpektor za varstvo osebnih podatkov (*Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych*)

Naslov: ul. Stawki 2, 00-193 Varšava

Generalni inšpektor je pristojni organ za varstvo osebnih podatkov.

V primeru kršitve določb zakona o varstvu podatkov (*ustawa o ochronie danych osobowych*) lahko posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki,

vloži pritožbo pri generalnem inšpektorju.

Upravni postopek, ki ga izvede generalni inšpektor, obsega preverjanje obdelave osebnih podatkov vložnika.

Generalni inšpektor, njegov namestnik in pooblaščen osebje imajo pri izvajanju postopka pravico, da:

vstopijo v prostore, kjer so zbirke podatkov, in tudi v prostore, kjer se podatki obdelujejo, ter izvedejo potrebne preglede;

zahtevajo pojasnila in pozovejo na zaslišanje posameznike, da bi ugotovili dejstva;

pregledajo vse dokumente in podatke, ki so neposredno povezani s predmetom pregleda, ter jih skopirajo;

pregledajo opremo, nosilce in informacijske sisteme, ki se uporabljajo za obdelavo podatkov;

naročijo izvedenska in druga mnenja.

Če generalni inšpektor po opravljenem postopku ugotovi, da so bili predpisi kršeni, izda odločbo, s katero odredi ponovno vzpostavitev zakonitosti, vključno s:

prenehanjem nepravilnosti;

dopolnitvijo, posodobitvijo ali popravkom osebnih podatkov, zagotovitvijo dostopa do njih ali zavrnitve dostopa do njih;

sprejetjem dodatnih ukrepov za varstvo osebnih podatkov;

ustavitvijo prenosa osebnih podatkov v tretjo državo;

zavarovanjem podatkov ali njihovim prenosom na druge organe;

izbrisom osebnih podatkov.

Ne glede na zgoraj navedeno se generalni inšpektor na podlagi informacij, zbranih med preučitvijo zadeve, odloči, ali bo uporabil naslednja pooblastila:

poslal dopis organu, na katerega se nanaša pritožba;

zahteval, naj se kršiteljem naloži disciplinski ali drug ukrep na podlagi zakona;

obvestil organ kazenskega pregona o sumu kaznivega dejanja.

Če generalni inšpektor meni, da je treba spremeniti ali sprejeti zakonodajni akt o varstvu osebnih podatkov, lahko v zvezi s tem vloži zahtevo pri pristojnih organih.

Vladni pooblaščenec za enako obravnavanje (*Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania*)

Naslov: Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Varšava

Pooblaščenec je organ, pristojen za izvajanje vladnih politik na področju enakega obravnavanja in preprečevanja diskriminacije.

Vsakdo ima pravico, da pri pooblaščenecu vloži pritožbo, prošnjo ali peticijo.

Vložitev pritožbe, prošnje ali peticije je brezplačna.

Če sta za odgovor nanje potrebni predhodna preučitev zadeve in razjasnitev dejanskega stanja, pooblaščenec zbere potrebne dokaze. V ta namen lahko od drugih organov zahteva, naj predložijo potrebne dokaze in pojasnila.

Pritožbo, prošnjo ali peticijo je treba obravnavati brez nepotrebnega odlašanja:

v enem mesecu v primeru pritožbe ali prošnje;

v treh mesecih v primeru peticije.

Pooblaščenec obvesti vložnika o načinu obravnavanja zadeve.

Če se ugotovi, da je bilo načelo enakega obravnavanja kršeno, pooblaščenec sprejme ukrepe za odpravo ali ublažitev učinkov take kršitve.

Če pooblaščenec meni, da je treba spremeniti ali sprejeti zakonodajni akt o enakem obravnavanju in preprečevanju diskriminacije, lahko v zvezi s tem vloži zahtevo pri pristojnih organih.

Vladni pooblaščenec za invalide (*Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych*)

Pooblaščenec izvaja vsebinski nadzor nad izpolnjevanjem nalog, ki izhajajo iz *zakona o poklicni in socialni rehabilitaciji ter zaposlovanju invalidov (ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych)*.

Nadzira izdajanje potrdil o invalidnosti in odločb o določitvi stopnje invalidnosti.

Vsakdo ima pravico, da pri pooblaščenecu vloži pritožbo, prošnjo ali peticijo.

Če sta za odgovor nanje potrebni predhodna preučitev zadeve in razjasnitev dejanskega stanja, pooblaščenec zbere potrebne dokaze. V ta namen lahko od drugih organov zahteva, naj predložijo potrebne dokaze in pojasnila.

Pritožbo, prošnjo ali peticijo je treba obravnavati brez nepotrebnega odlašanja:

v enem mesecu v primeru pritožbe ali prošnje;

v treh mesecih v primeru peticije.

Pooblaščenec obvesti vložnika o načinu obravnavanja zadeve.

Če pooblaščenec v okviru nadzora ugotovi, da obstaja utemeljen dvom, da odločba ne izraža dejanskega stanja zadeve oziroma je bila odločba izdana nezakonito, lahko od pristojnega organa zahteva, naj:

razveljavi odločbo;

znova začne postopek.

DRUGI SPECIALIZIRANI ORGANI

Nacionalni svet za radijsko in televizijsko oddajanje (*Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*)

Naslov: Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9, 01-015 Varšava

Nacionalni svet za radijsko in televizijsko oddajanje varuje svobodo govora na radiu in televiziji, ščiti avtonomijo ponudnikov medijskih storitev in javni interes ter zagotavlja odprto in pluralistično naravo radia in televizije.

Vsakdo ima pravico, da pri svetu vloži pritožbo, prošnjo ali peticijo.

Vložitev pritožbe, prošnje ali peticije je brezplačna.

Če se pritožba nanaša na določeno oddajo, mora pritožnik navesti datum in čas predvajanja, ime programa in naslov oddaje (ali morebitne druge informacije, ki omogočajo opredelitev oddaje, ki je predmet pritožbe).

Predsednik sveta lahko od ponudnika medijskih storitev zahteva, naj zagotovi dokaze, dokumente in pojasnila, potrebne za ugotovitev, ali je ponudnik ravnal v skladu z zakonom.

Pritožbo, prošnjo ali peticijo je treba obravnavati brez nepotrebnega odlašanja, in sicer v enem mesecu v primeru pritožbe ali prošnje in v treh mesecih v primeru peticije.

Svet obvesti vložnika o načinu obravnavanja zadeve.

Predsednik sveta lahko od ponudnika medijskih storitev zahteva, naj preneha zagotavljati medijske storitve, če so te v nasprotju z zakonom.

V nekaterih primerih mu lahko naloži denarno kazen.

Zadnja posodobitev: 23/01/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.